Місячний Економічний Моніторинг України

- Голова Секретаріату Президента Віктор Балога подав у відставку.
- Промислове виробництво погіршилось в квітні, але внутрішній попит, здається, дещо покращився.
- Доходи загального фонду Державного бюджету зменшилися на 5,3% дпр протягом перших чотирьох місяців 2009 року.
- Розрив між доходами і видатками Пенсійного фонду перевищив 7 млрд. грн. в січні-квітні.
- У квітні номінальна середньомісячна заробітна плата зросла на 1,5% дпм.
- Споживча інфляція сповільнилась до 14,7% дпр в травні.
- Міжбанківський валютний курс укріпився протягом травня до 7,6 грн. за дол. США з 7,9 грн. за дол. США.
- Тема Місяця: Відносини з МВФ

№6 (104)
червень
2009

Населення: 46,4 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 32%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 27%
Експорт: Росія 26%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 28%, ЄС 37%

Політика: Голова Секретаріату Президента Віктор Балога подав у відставку

Голова Секретаріату Президента Віктор Балога подав у відставку 19 травня через незгоду з рішенням Президента Віктора Ющенка балотуватись на другий термін. Серед інших причин такого кроку він також назвав ігнорування Президентом багатьох ініціатив, які висував Секретаріат під його головуванням. Крім того, В.Балога звинуватив Президента Віктора Ющенка у кумівстві при прийнятті кадрових рішень щодо призначень на важливі державні посади. Багато експертів вважають, що відставка В.Балоги значно послабить позиції В.Ющенка, оскільки з його відставкою Президент втрачає ефективного менеджера та потужного прибічника. Водночас, ймовірно, відставка В.Балоги не усуне протистояння між Президентом та Прем'єр-Міністром, оскільки воно виникло задовго до призначення В. Балоги на посаду Голови Секретаріату.

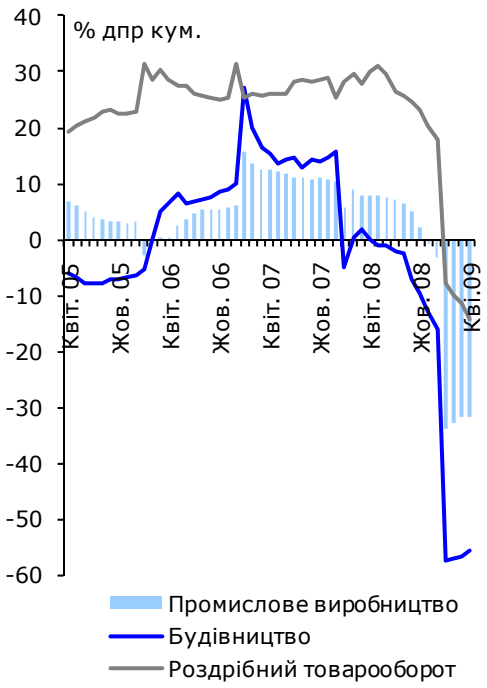
Посада Голови Секретаріату не залишилася вакантною, оскільки вже 19 травня Президент призначив на цю посаду одного з своїх найближчих соратників Віру Ульянченко, голову Київської обласної державної адміністрації. За три дні до свого призначення Віра Ульянченко була обрана головою Ради пропрезидентської партії "Наша Україна".

Реальний сектор: Ситуація в українській промисловості залишається непевною

Реальний випуск промислової продукції впав на 31,8% дпр у квітні, прискоривши падіння на 1,4 п.п. у порівнянні з березнем, частково через коливання кількості робочих днів. Також, погіршення зовнішнього попиту на метали призвело до поглиблення падіння в виробництві металів та видобутку неенергетичних корисних копалин до 45,5% дпр та 36,1% дпр відповідно. Окрім цього тепла погода в квітні призвела до зменшення видобутку енергетичних корисних копалин та виробництва і розподілу електроенергії, води та газу на 6,2% дпр та 20,3% дпр відповідно. З іншого боку, випуск продукції у харчовій промисловості наблизився до рівня попереднього року (падіння склало лише 2,8% дпр).

У квітні економічна ситуація в інших секторах продовжувала розвивалась в руслі попередніх тенденцій. У порівнянні з березнем кумулятивне зростання виробництва в сільському господарстві прискорилось до 2,1% дпр в реальному виразі, тоді як падіння обсягів будівництва залишилось глибоким на рівні 55,6% дпр. У січні-квітні обсяги роздрібної торгівлі та пасажирських перевезень зменшились відповідно на 14,3% дпр та 9,7% дпр на фоні високої статистичної бази. Водночас скорочення обсягів перевезення вантажів зросло до 38,3% дпр внаслідок падіння обсягів промислового виробництва.

Тенденції реального сектору

Джерело: Держкомстат

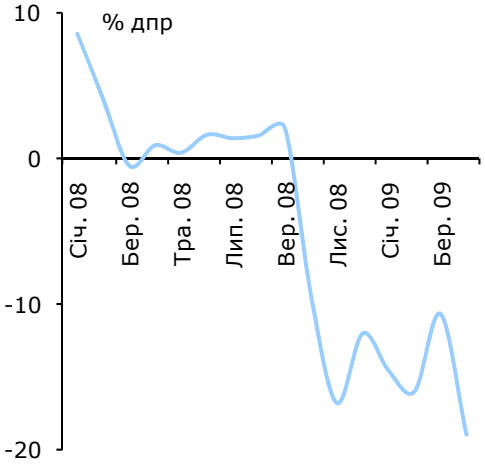
Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

Галузеві тенденції: "Нафтогаз України" стикнувся з нестачею оборотних коштів

Енергетика. Відповідно до даних балансу газу, який було затверджено урядом, НАК «Нафтогаз України» необхідно імпортувати 14,0 млрд. кубометрів природного газу в другому півріччі 2009 року для закачки в підземні сховища, що коштуватиме близько 2,5 млрд. дол. США. Однак зростання витрат та пільгові ціни для непромислових споживачів завадили компанії акумулювати необхідні кошти за рахунок власних надходжень. Уряд також не зміг знайти кошти для фінансування розриву ліквідності компанії. З іншої сторони, Російська Федерація поки що також відмовляється надати кредит компанії для придбання необхідного обсягу газу. Для оплати газу, імпортованого в травні, використовувались квазі-фіскальні операції на суму 3,8 млрд. грн., проте таке джерело фінансування не є надійним.

Виробництво електроенергії в Україні продовжує і надалі скорочуватись через низький попит. У січні-квітні споживання електроенергії скоротилось на 14,7% дпр. Споживання електроенергії знизилось більше ніж на 30% у виробництві будівельних матеріалів, хімічній промисловості, виробництві металів і машинобудуванні, тоді як населення збільшило споживання на 11,8% дпр або на 1,3 млрд. КВт/год.

Виробництво електроенергії

Джерело: Міністерство палива і енергетики

Сільське господарство. У травні Україна продовжила процес гармонізації свого законодавства із нормами ЄС та СОТ щодо контролю якості сільськогосподарської продукції з метою покращити доступ харчових продуктів українського походження до ринків ЄС. Зокрема, Міністерство аграрної політики розробило нові технічні регламенти щодо продукції молочної та м'ясної галузей. Крім цього, 13 травня Кабінет Міністрів України висунув вимогу щодо обов'язкового маркування харчових продуктів із вмістом ГМО, починаючи з липня. Однак Україні дотепер не вистачає ефективних механізмів контролю, необхідних для впровадження цих заходів.

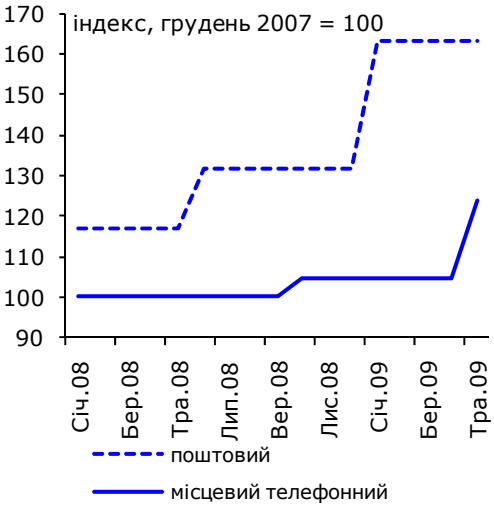
Телекомунікації. Національна комісія з питань регулювання зв'язку підвищила у травні абонентну плату за користування телефоном на 10-20% у містах та райцентрах і на 10% у сільській місцевості. Такі заходи пояснюються зростанням витрат та низькою рентабельністю послуг фіксованого зв'язку.

Транспорт. У травні набув чинності новий Збірник вантажних тарифів залізничного транспорту. Він розділив інфраструктурну та вагонну складові в структурі тарифу, упорядкував деякі збори на додаткові послуги. Такий крок зробив тарифоутворення більш прозорим. Однак загальна вартість вантажних залізничних перевезень може зрости, оскільки більшість позицій подорожчали. Міністерство транспорту та зв'язку запровадило ряд понижуючих коефіцієнтів для широкого кола клієнтів для того, щоб пом'якшити вплив підвищення тарифів.

Приватизація. Президент України скасував заборону на приватизацію ряду підприємств після відмови Конституційного суду розглянути позов Президента. Список компаній включає "Турбоатом", Донбасенерго", "Західенерго", Державну Енергогенеруючу Компанію "Центренерго" та Криворізький гірничо-збагачувальний комбінат окислених руд. Ці компанії є потенційно привабливими для інвесторів. В той же час Президент призупинив ініційовану урядом приватизацію державних вугільних шахт.

20 травня Верховна Рада ухвалила Закон, що дозволить Прем'єр-Міністру призначати та звільняти голову Фонду державного майна. Президент ще не підписав цей закон.

Індекси тарифів на послуги пошти та зв'язку

Джерело: Держкомстат

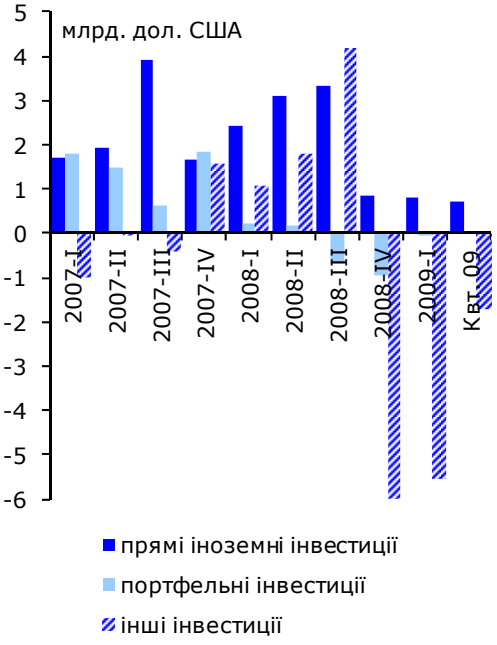
Зовнішній сектор: В квітні стан платіжного балансу продовжував покращуватись

За попередніми оцінками НБУ в січні-квітні дефіцит рахунку поточних операцій склав 0,6 млрд. дол. США, незначно змінившись порівняно з 0,5 млрд. дол. США в першому кварталі.

Темпи скорочення експорту товарів прискорились до 40,5% дпр у доларовому еквіваленті через несприятливі зовнішні умови для експорту чорних металів та продукції машинобудування. Однак скорочення імпорту товарів було більш суттєвим внаслідок зменшення поставок газу та введення 13% надбавки до діючих ставок ввізного мита на імпорт автомобілів. В результаті за перші чотири місяці 2009 року імпорт товарів знизився на 50,2% дпр. Оскільки дефіцит торгівлі товарами (1,6 млрд. дол. США) повністю покривався профіцитом торгівлі послугами та додатними чистими поточними трансфертами, в тому числі надходженнями від продажу Японії квот на викиди вуглекислого газу, саме від'ємний баланс доходів зумовлював дефіцит рахунку поточних операцій.

Розширення дефіциту фінансового рахунку сповільнилось. За перші чотири місяці дефіцит становив 5,7 млрд. дол. США порівняно з 4,7 млрд. дол. США в першому кварталі. В квітні відтік іноземної готівки суттєво зменшився, а притік прямих іноземних інвестицій був близьким до минулорічного показника, частково завдяки рекапіталізації банків з іноземним капіталом. З іншого боку, суми боргових виплат зростають. Зокрема, банківський сектор повернув близько 1,1 млрд. дол. США зовнішнього боргу в квітні порівняно з 1,0 млрд. дол. США в першому кварталі.

Стан фінансового рахунку

Джерело: НБУ

Фіскальна політика: Доходи загального фонду Державного бюджету зменшилися на 5,3% дпр

У січні-квітні рівень виконання плану доходів загального фонду Державного бюджету покращився до 99,7% від плану внаслідок дії кількох факторів. По-перше, надходження від податку на прибуток підприємств перевищили план на 11,6%, переважно внаслідок зростання авансових платежів. По-друге, НБУ перерахував до Державного бюджету 4,4 млрд. грн. або 110% від річного плану надходжень. Водночас план доходів від ПДВ, рентних платежів, акцизів, податків на міжнародну торгівлю та офіційних трансфертів не було виконано. Доходи загального фонду Державного бюджету скоротились на 5,3% дпр. Виконання видаткової частини Державного бюджету склало 95,7% від запланованого рівня. Дефіцит загального фонду Державного бюджету збільшився до 6,1 млрд. грн. Його було переважно профінансовано за рахунок коштів Єдиного казначейського рахунку та внутрішніх державних запозичень.

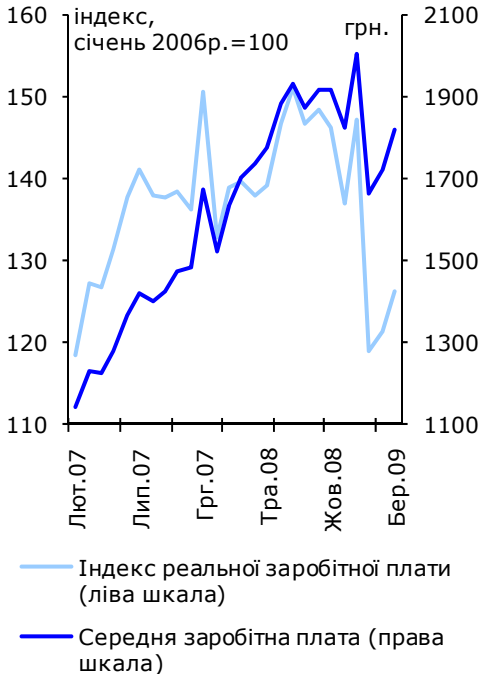
Соціальна політика: Пенсійний фонд має дедалі більший дефіцит

У січні-квітні сукупні доходи Пенсійного фонду зросли на 11,7% дпр до 46,1 млрд. грн., а власні доходи збільшились на 1,6% і досягли 31,0 млрд. грн. Водночас доходи в квітні були нижчими, ніж у відповідному місяці 2008 року. Як результат, дефіцит коштів перевищив 7 млрд. грн. протягом перших чотирьох місяців 2009 року. Майже половину цієї суми було профінансовано за рахунок позики, яку отримав Фонд від Казначейства в кінці 2008 року та яку пізніше було списано урядом. Інша частина розриву, ймовірно, фінансувалась за рахунок позик, наданих Казначейством відповідно до процедури, передбаченої в Державному бюджеті на 2009 рік. Можна очікувати, що касовий розрив зросте протягом року, що змусить уряд збільшити трансферт з Державного бюджету Пенсійному фонду, оскільки залишок коштів на Казначейському рахунку, скоріш за все, буде потрібний для операційних цілей.

Ринок праці: Заробітна плата продовжила зростати в квітні

У квітні номінальна середньомісячна заробітна плата зросла на 1,5% дпм та на 6,3% дпр до 1845 грн. Динаміка заробітної плати відрізнялась в різних секторах економіки. Зокрема, вона продовжила знижуватись в таких секторах як торгівля, промисловість, фінансові послуги, операції з нерухомістю та послуги з інжинірингу. Водночас падіння в цих галузях компенсувалось зростанням в секторах із сезонним підвищенням

Середня заробітна плата

Джерело: Держкомстат

заробітної плати, насамперед в сільському господарстві. Зарплата в цьому секторі зросла найбільше (на 13,7% дпм), хоча залишилась нижчою за середню. В реальному вимірі темпи зниження середньої заробітної плати сповільнились до 8,0% дпр в квітні на фоні нижчих темпів інфляції. Найбільше падіння реальної заробітної плати відбулось в будівництві, торгівлі, фінансових послугах та промисловості, які постраждали найсильніше від кризи. Лише сільське господарство, авіаційний транспорт, послуги пошти та зв'язку продемонстрували зростання реальної заробітної плати, оскільки ці сектори виявились порівняно ізольованими від економічної кризи.

Монетарна політика: Інфляція сповільнилась до 14,7% дпр в травні

Споживча інфляція сповільнилась до 14,7% дпр в травні. Висока статистична база та слабкий попит через обмежені доходи та високий борговий тягар призвели до повільнішого зростання ІСЦ. Сприятлива динаміка цін на сировинні товари та державна цінова політика також сприяли зменшенню інфляції.

Зростання грошової маси дещо прискорилось в травні до 9,0%, що є співставним із прискоренням зростання монетарної бази. Відтік ліквідності з банківського сектора сповільнився, оскільки НБУ зменшив інтервенції на міжбанківському валютному ринку, а вклади в банках перестали скорочуватись. Тому банківський сектор зберіг достатньо ліквідності, а міжбанківські процентні ставки залишались нижчими за 10%.

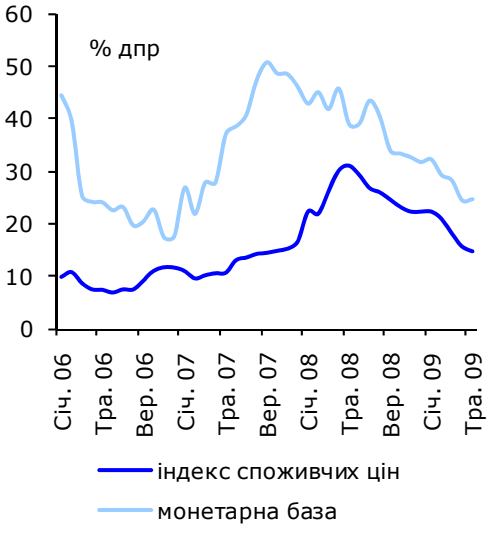
Починаючи з червня, НБУ буде регулювати ліквідність банківського сектора відповідно до нових правил. Це був один із кроків, необхідних для отримання другого траншу кредиту МВФ. Однією з цілей прийняття нових правил було більш чітке розділення операцій монетарної політики та виконання функції кредитора останньої інстанції для проблемних банків. Відповідно до нових правил, максимальний строк операцій рефінансування та депозитних сертифікатів НБУ було скорочено до 90 днів. Свопи з іноземною валютою було замінено на рефінансування під заставу іноземної валюти. НБУ також планує розширити роль операцій на відкритому ринку з державними цінними паперами, оскільки у власності НБУ є дедалі більше таких паперів. Тепер НБУ може продавати державні цінні папери із гарантією для покупця щодо викупу облігації Національним банком до настання строку погашення. Однак із положення незрозуміло, за якою ціною НБУ викуповуватиме облігації.

Фінансові ринки: Гривня дещо укріпилась в травні

Обмінний курс. З 8 травня НБУ почав встановлювати офіційний курс в межах ±2% від середнього міжбанківського курсу у відповідності до вимог МВФ. Таким чином офіційний курс було змінено вперше за 2009 рік. Пізніше як офіційний курс, так і міжбанківський курс показали незначне укріплення гривні. Середній міжбанківський курс зменшився з 7,94 грн. за дол. США станом на 1 травня до 7,58 грн. за дол. США 15 травня і пізніше залишався в проміжку 7,60-7,65 грн. за дол. США. Водночас, офіційний курс зменшився з 7,70 грн. за дол. США, зафіксованих до 8 травня, до 7,62 грн. за дол. США 15 травня і залишався приблизно на тому ж рівні до кінця місяця. Укріплення гривні відбулось переважно через дві причини. По-перше, зміна норм, що регулюють валютний ринок, змусила банки зменшити відкриті валютні позиції. Крім того, попит на іноземну валюту як на готівковому, так і безготівковому ринку скоротився. НБУ потрібно було продати лише 215 млн. дол. США, щоб збалансувати попит та пропозицію, що є найменшим показником з початку кризи в жовтні 2008 року. Попит на готівкову іноземну валюту суттєво впав у 2009 році. Проте в травні він досяг нового мінімуму, що не спостерігався з літа 2005 року. Зменшення спекулятивних потоків, скоріш за все, збільшить стабільність на ринку.

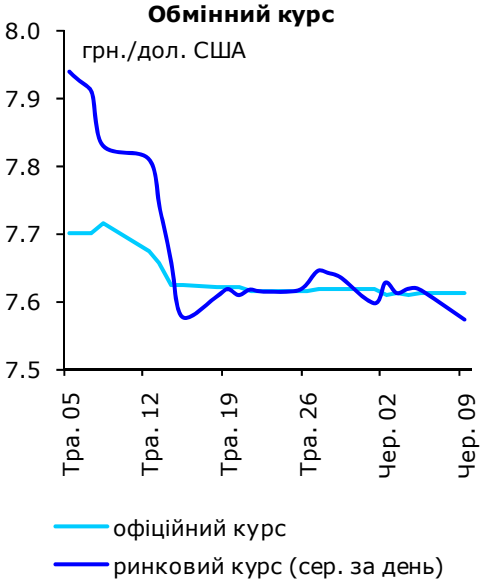
Банківський сектор. У квітні все більш помітними були ознаки стабілізації банківського сектора. Вперше з початку кризи обсяги

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

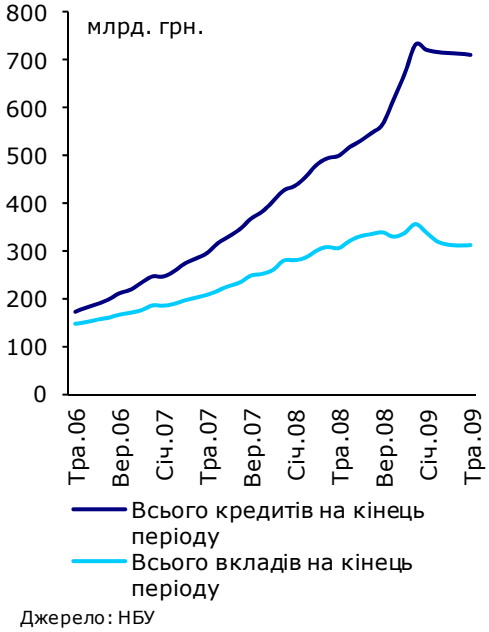
Джерело: Держкомстат, НБУ

Обмінний курс

Джерело: НБУ

Розвиток банківської системи

Джерело: НБУ

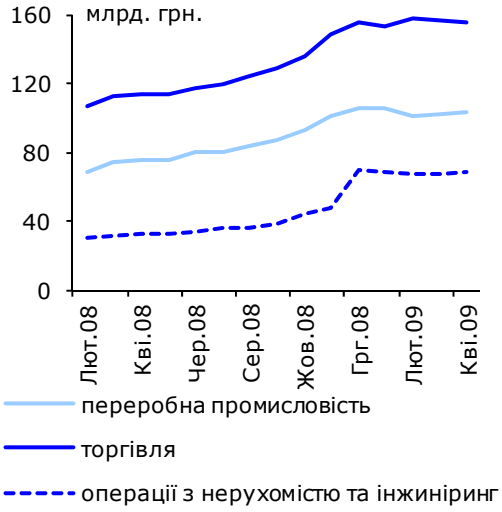
депозитів домогосподарств зросли на 0,6% дпм, навіть незважаючи на падіння відсоткових ставок. Зокрема, короткотермінові депозити в національній валюті зросли на 7,5% дпм. Тому НБУ вже в травні скасував мораторій на дострокове зняття депозитів, тоді як раніше він обіцяв МВФ зробити цей крок до листопада. Незважаючи на спрощення порядку зняття вкладів, обсяги депозитів продовжували зростати і в травні.

В квітні уряд та НБУ змінили правила рекапіталізації банків. В банках, що можуть брати участь в рекапіталізації, повинна бути введена тимчасова адміністрація і вони повинні входити в перелік 26 системних банківських установ. Держава одноосібно або разом з іншим інвестором повинна отримати більше як 75% акцій в капіталі (водночас державі має належати не менше ніж 60% плюс одна акція). НБУ дозволив тимчасовим адміністраторам зменшувати розмір капіталу до рівня регуляторного капіталу. Це полегшить зменшення частки попередніх власників. 10 червня Кабінет міністрів прийняв рішення про рекапіталізацію Родовід банку, Укргазбанку та банку "Київ" на загальну суму 9,57 млрд. грн.

Державний борг. У травні Міністерством фінансів було проведено розміщення одно-, дво- та трирічних облігацій внутрішньої державної позики. Загальна сума розміщення становила 0,8 млрд. грн. із середньозваженою доходністю 18,9% річних. Частка короткострокових облігацій внутрішньої державної позики із погашенням наприкінці 2009 року та у середині 2010 року склала 81,1% загального обсягу розміщень через низький попит на довгострокові державні облігації.

12 травня Україна отримала другий транш від МВФ за кредитом "стенд-бай" у розмірі 1,9 млрд. СДР або 2,8 млрд. дол. США, з яких 1 млрд. СДР було спрямовано на Єдиний казначейський рахунок з метою їх подальшого використання на обслуговування зовнішніх зобов'язань держави.

Обсяги кредитів в економіку

Джерело:НБУ

Тема місяця: Відносини з МВФ

Нові умови співпраці

Віталій Кравчук

У жовтні 2008 року платіжний баланс України різко погіршився через відтік капіталу та різке падіння надходжень від експорту. Хоча Національний банк витратив декілька мільярдів доларів США, намагаючись стабілізувати обмінний курс, гривня продовжувала швидко знецінюватись. Тому Україна звернулась за допомогою до МВФ для поповнення міжнародних резервів та покращення довіри іноземних інвесторів та офіційних донорів. Згодом Україна та МВФ підписали угоду про надання позики на суму 11 млрд. СДР в рамках програми "стенд-бай" (16,4 млрд. дол. США станом на дату підписання). Домовленість з МВФ спочатку створила нові побоювання щодо масштабу проблем в Україні, але пізніше вона дещо покращила впевненість в країні.

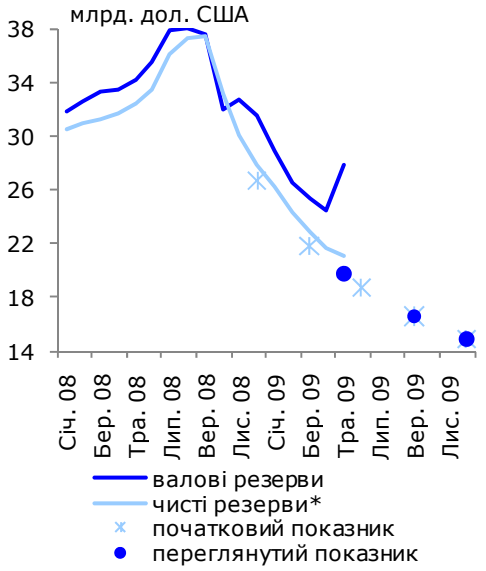
Кошти МВФ були поділені на 9 траншів. Для отримання першого траншу в сумі 3 млрд. СДР Україна повинна була виконати декілька попередніх умов. Зокрема, Україна зобов'язалась прийняти закон щодо рекапіталізації банків, почати діагностичне дослідження найбільших банків, перейти до інтервенцій на валютному ринку через прозорі аукціони та вирішити ситуацію з Промінвестбанком, що першим серед найбільших банків став жертвою масового зняття вкладів. Кабінет Міністрів зумів проштовхнути необхідний закон через Верховну Раду, і правління МВФ схвалило надання позики. Решту попередніх умов було виконано після схвалення позики.

Щоб отримати решту траншів позики Україна мусила відповідати кільком кількісним та структурним цілям. Зокрема, Україна пообіцяла не запроваджувати певні типи регулювання руху капіталу та валютного ринку, не створювати нові бар'єри для торгівлі, які були б пов'язані з проблемами платіжного балансу, завершити рекапіталізацію банків за 8 місяців та покращити незалежність НБУ. В сфері макроекономічної політики Україна погодилась щоквартально підтримувати чисті міжнародні резерви не нижче певних мінімальних показників, а грошову базу та дефіцит державного сектору обмежити встановленими максимальними показниками. Таким чином інтервенції НБУ було обмежено до 11,8 млрд. дол. США, причому НБУ міг витратити 8 млрд. дол. США у першій половині 2009 року. Зростання монетарної бази у 2009 році було обмежено до 21 млрд. грн. або 11% від прогнозованого обсягу на кінець 2008 року. Бюджет державного сектору повинен був мати невеликий профіцит протягом 2009 року і вийти на баланс до кінця року (без врахування видатків на рекапіталізацію).

Загалом, Україна пообіцяла не витрачати всі резерви на підтримку обмінного курсу гривні на попередньому рівні, який розглядався як нестабільний. Держава також зобов'язалась не друкувати багато грошей для проведення антикризових заходів, але зберегла достатньо гнучкості, щоб боротись з кризою. З іншого боку, МВФ уникав управління на мікрорівні та надмірного втручання шляхом запровадження великої кількості необхідних реформ. Досягнутий компроміс був вигідним для України. Кошти МВФ дозволяли покрити дефіцит зовнішнього фінансування без зменшення міжнародних резервів до небезпечно низького рівня. Крім того, угода з МВФ виступила каталізатором для отримання подальшого офіційного фінансування та з часом підтримала довіру іноземних контрагентів до України, незважаючи на початкову негативну реакцію. Вона сприяла проведенню здорової економічної політики на противагу популізму.

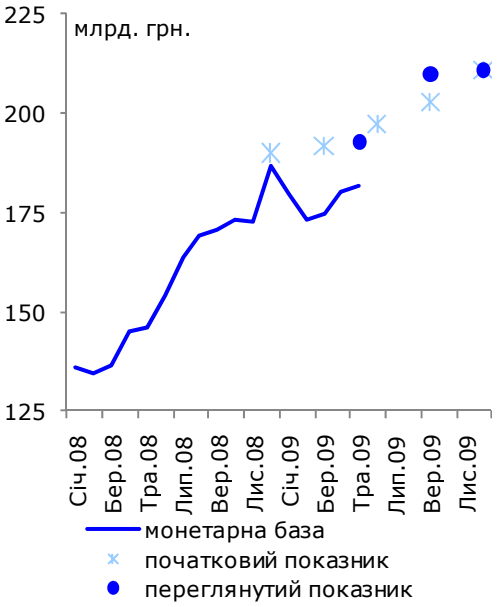
Однак виконати взяті зобов'язання було важчим, ніж здавалось спочатку. З одного боку, в кінці 2008 року та на початку 2009 року проявилась глибина світового економічного спаду. Падіння внутрішнього попиту призвело до різкого скорочення імпорту. Податки на імпорт, що були основним джерелом доходів у минулі роки, різко знизились, що призвело до браку коштів в уряду. В

Міжнародні резерви

*перераховані за програмними обмінними курсами
Джерело: МВФ, НБУ, розрахунки МВФ

Монетарна база

Джерело: МВФ, НБУ

Дефіцит бюджету державного сектору в 2009 році

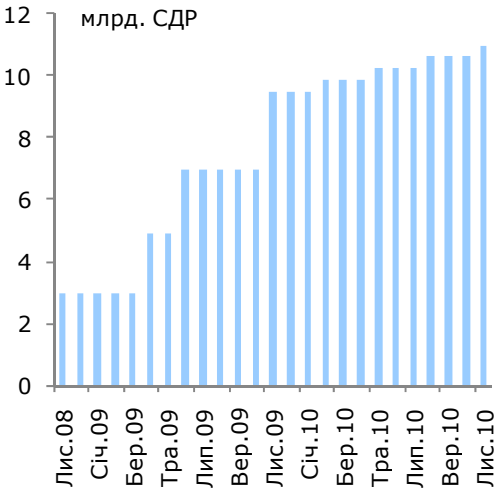

* фактичний показник за березень
Джерело: МВФ

результаті збалансований бюджет став нереалістичним, оскільки він вимагав зменшення пенсій та зарплат бюджетникам, що було рівнозначно політичному самогубству та суперечить цілям соціальної політики. Водночас, фінансування бюджетного дефіциту значно ускладнилось.

З іншого боку, українська влада часто ігнорувала свої обіцянки через політичні причини. Верховна Рада обмежила незалежність НБУ, змусивши його проводити рефінансування за згоди уряду та змусивши його фінансувати бюджетний дефіцит. Верховна Рада також запровадила додаткову 13%-ну надбавку до ввізних мит для низки товарів. Уряд оголосив НБУ ворогом держави №1, тому що Банк дозволив надмірне знецінення гривні, давав рефінансування не тим банкам та відмовлявся проводити квазіфіскальні операції. Уряд також мало просунувся в напрямку рекапіталізації банків. НБУ підтримував офіційний курс гривні в 2009 році ближче до міжбанківського курсу, ніж в 2008 році, проте зберігався значний розрив. Національний банк також продовжував використовувати адміністративні методи регулювання. Тим не менш, НБУ підтримував міжнародні резерви та монетарну базу на необхідному рівні в грудні 2008 року та в березні 2009 року. Через численні порушення Україна не отримала другий транш кредиту МВФ за графіком в лютому.

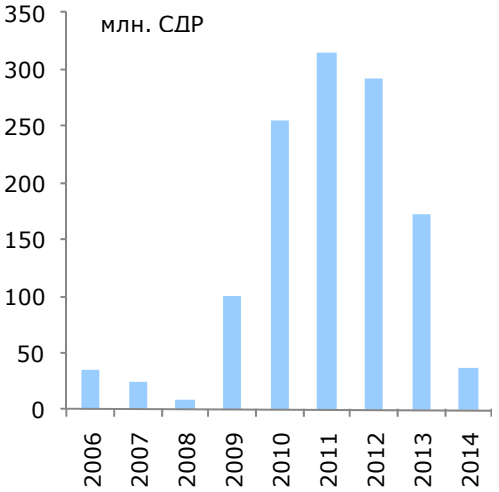
Діючий графік видачі кредиту МВФ

Джерело: МВФ

Переговори з МВФ продовжувались в березні та квітні, аж поки не було досягнуто компромісу. МВФ вирішив, що дефіцит державного сектору на рівні 4,0% від ВВП є реалістичним, оскільки прогноз падіння реального ВВП було погіршено з 3% до 8%. Він також погодився збільшити другий транш до 1,875 млрд. СДР та надати третій транш в розмірі 2,125 млрд. СДР через два місяці. Поки що ймовірність вчасного отримання Україною третього траншу є дуже високою, оскільки майже всі необхідні умови є виконаними. Крім того, МВФ дозволив використати 1 млрд. СДР на обслуговування державного зовнішнього боргу у 2009 році, таким чином зменшуючи потребу у коштах на фінансування бюджетного дефіциту. У відповідь Україна скасувала майже всі суперечливі рішення, затвердила заходи для збільшення доходів бюджету та Пенсійного фонду та привела офіційний обмінний курс гривні у відповідність із міжбанківським. НБУ також скасував ряд адміністративних обмежень, включаючи мораторій на дострокове зняття вкладів, та переглянув правила проведення рефінансування.

Процентні платежі по кредитам

Джерело: МВФ

Нові кількісні показники дозволяють дефіцит бюджету державного сектору в 25 млрд. грн. до кінця вересня і ще 15 млрд. грн. дефіциту в останньому кварталі. НБУ може витратити до 4,5 млрд. дол. США за червень-вересень та ще 1,7 млрд. дол. США в останньому кварталі. Оскільки НБУ, скоріш за все, витратить не всю можливу суму до кінця вересня, то він матиме достатньо ресурсів для інтервенцій в останньому кварталі. НБУ також пообіцяв підтримувати монетарну базу на рівні нижчому ніж 210 млрд. грн. станом на кінець третього кварталу та 211 млрд. грн. станом на кінець року. 1 червня монетарна база становила 181,7 млрд. грн., що залишає для НБУ достатньо можливостей для підтримки економіки, якщо в цьому виникне потреба. Однак, якщо уряд витратить всі 44 млрд. грн., передбачені на рекапіталізацію банків, монетарна база може суттєво збільшитись. В цілому, поставлені цілі залишають достатньо простору для проведення макроекономічної політики і є цілком прийнятними.

Повернення кредитів МВФ

Джерело: МВФ

Підсумовуючи, тривалі переговори щодо кредиту МВФ призвели, здається, до взаємовигідного результату. МВФ добився виконання більшості поставлених умов та продовження співпраці з Україною. З іншого боку, українська влада отримала необхідний зовнішній стимул для перегляду непродуманих рішень. Крім того, Україна отримала збільшені резерви та фінансування бюджетного дефіциту, довіра до національної валюти отримала необхідний стимул. Крім того, українська влада не була змушена приймати непопулярні рішення про скорочення бюджетних видатків, або обирати між низькою інфляцією та низькою економічною активністю.

Економічні Тенденції		Iкв 08	IIкв 08	IIIкв 08	IVкв 08	I кв 09	Січ.	Лют.	Бер.	Квт.	Трв.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	0,2	-0,3	15,1	17,5	1,7	0,5	1,1	1,7	2,1	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	7,9	7,7	5,1	-3,1	-31,9	-34,1	-31,6	-31,9	-31,9	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	1,7	-1,2	-7,2	-16,0	-56,7	-57,6	-57,3	-56,7	-55,6	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	27,2	28,8	25,1	18,6	-11,5	-7,1	-9,4	-11,5	-14,3	...
Середня заробітна плата	грн.	1619	1797	1906	1914	1736	1665	1723	1818	1845	...
ІСЦ	% дпр	26,2	29,3	24,6	22,3	18,1	22,3	20,9	18,1	15,6	14,7
ІВЦ	% дпр	31,8	43,7	42,7	23,0	12,8	20,4	19,0	12,8	6,3	1,9
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	28,5	41,1	46,3	33,8	-35,1[e]	-33,4''	-38,6"	-39,6"	...	...
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	45,1	52,9	56,4	38,8	-43,6[e]	-56,0''	-47,5"	-48,1"	...	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-4,3	-8,6	-13,2	-16,9	-1,6[e]	-0,4''	-0,7''	-1,4"	...	...
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	-3,6	-6,8	-9,2	-12,9	-0,5[e]	0,6	-0,4	-0,9	...	...
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-9,6	-7,9	-5,8	-7,1	...	x	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	33,2	35,5	37,5	31,5	25,4	28,8	26,5	25,4	24,5	27,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	41,4	38,9	33,8	31,5	28,1	32,1	29,1	28,1	24,3	24,5
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	14,6	17,2	17,8	21,0	26,5	25,6	27,2	26,7	20,4	18,5
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	5,03	4,79	4,70	6,49	8,09	8,08	8,23	7,97	7,93	7,70
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	5,05	4,96	4,85	6,21	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,65
Обмінний курс, середній	євро	7,56	7,75	7,31	8,22	10,06	10,29	9,86	10,05	10,18	10,39

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, Reuters, власні розрахунки,
" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
* Місячні показники не враховують регулярні квартальні перегляди ВВП
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
*** Зростання у доларовому виразі
[e] оцінка НБУ

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	949,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	180,2
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,2	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9
Поточний рахунок	% ВВП	3,8	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 06	II 06	III 06	IV 06	I 07	II 07	III 07	IV 07	I 08	II 08	III 08	IV 08
ВВП	млрд. грн.	105,4	124,1	150,4	157,7	137,6	165,1	197,4	212,8	187,7	233,7	275,8	252,7
Реальний ВВП	% дпр	4,1	6,8	6,9	9,5	8,9	8,6	6,2	7,4	6,3	6,2	6,4	-8,0
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	20,2	18,2	11,8	9,9	14,7	15,5	15,2	19,0	22,5	13,3	16,7	1,6
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	9,6	5,8	5,8	1,0	0,8	6,2	4,4	2,4	-0,2	1,3	-0,2	0,2
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	19,9	19,3	17,9	18,3	24,4	23,5	18,9	23,8	19,4	12,0	0,1	-17,4
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-14,9	-9,6	3,2	1,0	4,9	5,2	0,1	5,6	4,4	7,2	18,9	-10,4
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	10,7	0,9	8,3	6,4	12,9	19,6	13,7	27,2	23,8	24,4	31,8	-4,2
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	3,8	2,8	-5,6	8,1	4,8	6,8	-9,3	7,1	0,5	-0,5	21,9	20,7
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-1,5	6,1	7,3	7,2	15,0	13,2	13,1	4,4	9,0	9,4	1,8	-22,6
Будівництво (реальна)*	% дпр	0,1	0,8	1,4	4,2	13,3	8,2	12,7	5,8	-1,5	-6,3	-17,0	-32,7
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	6,2	16,4	20,0	21,9	14,3	17,5	25,3	15,0	15,7	10,9	2,2	-13,9
Транспорт (реальна)*	% дпр	4,9	7,7	9,4	5,3	7,0	5,6	8,0	10,2	10,2	14,1	10,8	-4,3
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-0,8	0,0	0,5	-1,4	-1,1	-0,6	-0,3	-3,3	-3,7	-3,4	-2,1	-3,7
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-3,7	0,0	1,7	-4,3	-4,0	-1,9	-0,8	-7,7	-10,0	-7,2	-3,7	-9,2
Баланс товарів	млн. дол. США	-1353	-935	-884	-2022	-1735	-1701	-2684	-4452	-4670	-4401	-4121	-3742
Баланс послуг	млн. дол. США	219	506	1054	347	50	448	1614	308	219	492	1544	159
Поточні трансферти	млн. дол. США	622	790	851	910	732	844	947	1016	740	833	831	723
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1153	1489	1736	1359	1709	1934	3927	1648	2430	3091	3324	838
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	4	-141	370	3350	1816	1477	616	1844	217	160	-690	-967
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	17,3	17,7	19,2	22,4	23,0	25,9	30,6	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,06	5,02	5,02	5,03	5,04	5,02	5,01	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,2	31,7	31,9	32,8	33,3	32,8	30,8	31,1	32,9	32,0	29,5	31,6
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,4	4,6	4,1	4,1	5,1	5,3	4,9	4,8	5,2	5,1	4,3	4,9
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	3,4	4,6	4,3	6,7	3,8	4,1	4,1	6,4	4,2	4,5	5,0	6,3
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,2	9,2	9,7	9,3	10,4	9,8	8,7	7,6	10,6	10,9	9,8	7,8
Акцизні збори	% від ВВП	1,8	1,7	1,5	1,5	1,8	1,7	1,6	1,3	1,5	1,3	1,2	1,4
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	30,9	32,8	29,4	36,6	28,4	31,0	29,6	36,7	29,8	31,6	27,2	41,2
Поточні видатки	% від ВВП	28,9	29,7	24,9	29,2	26,9	28,4	25,9	27,3	28,9	28,5	22,4	33,8
Капітальні видатки	% від ВВП	1,9	3,2	4,5	7,4	1,6	2,6	3,7	9,4	1,0	3,1	4,8	7,4
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-0,4	1,1	-2,4	4,0	4,7	1,7	1,2	-6,2	3,0	0,4	1,9	-10,3
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,3	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	23,8	22,6	18,8	11,3	14,7	13,9	14,9	15,7	13,8	7,1	7,1	1,1
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	22,1	18,6	20,3	16,3	17,5	17,4	14,9	16,4	19,0	10,1	6,6	2,7
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	7,9	6,8	6,4	6,8	7,4	6,6	6,2	6,4	7,1	6,2	6,0	7,5
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	36,2	25,3	23,7	24,5	26,2	30,6	41,1	48,2	48,4	48,6	37,9	39,3
Грошовий агрегат М2	% дпр	39,2	36,6	36,7	34,3	38,6	40,7	47,8	50,8	52,7	48,8	37,4	31,0
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	54,6	41,1	39,7	37,3	50,7	56,3	64,8	71,9	68,8	68,2	53,3	8,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	54,5	66,2	64,3	57,5	52,3	43,8	38,4	32,5	35,2	32,9	31,2	66,1
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	59,8	53,7	49,0	52,3	52,4	57,2	60,7	72,7	81,2	70,7	53,4	37,0
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	72,0	82,1	90,4	95,4	98,9	97,4	91,0	75,4	71,3	57,9	61,0	94,2
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	87,6	86,7	76,6	79,5	84,1	86,5	87,9	85,7	84,8	67,2	50,9	73,3
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	63,1	63,4	63,5	64,9	65,8	67,3	68,2	69,2	69,1	68,6	66,8	69,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	15,8	15,5	14,6	15,1	14,0	13,9	13,7	14,0	14,6	17,3	17,1	21,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,5	11,3	11,3	11,5	11,5	11,4	11,3	11,1	10,8	11,4	12,1	12,3

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.